

วารสารปณิธาน

วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2560

บรรณาธิการ
สยาม ราชวัตร

ผู้เขียน

สยาม ราชวัตร
ปิยะมาศ ใจไฝ่
ศักดิ์สกล ผลสนอง
รัตน์ ปัญญาภา
วรกฤต เกื้อนช้าง
พระณัฐรุพัฒน ญาณปิฎโก (ตั้งปฐมวงค์)
สามแดนธิดา แจใจ
ปิยะบุตร สเมตตกุล
สถาพร จันทระเทศ

วารสารปณิธาน

วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560

ISSN 1905-6788

เจ้าของ

ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและผลงานวิจัยด้านปรัชญาและศาสนา
- 2) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการค้นคว้าและวิจัยด้านปรัชญาและศาสนาต่อสังคม

มาตรฐานของวารสาร

วารสารปณิธานปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวารสารกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ สกอ. และ สกว. กำหนด โดยกองบรรณาธิการ ประกอบด้วยศาสตราจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิระดับปริญญาเอกที่มีผลงานวิจัยต่อเนื่อง มาจากสถาบันภายนอกเป็นส่วนใหญ่และมาจากสถาบันภายในส่วนหนึ่ง และมีผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่องทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณากลั่นกรองบทความอย่างน้อย 2 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลของกันและกัน (Double-blind peer review) และเป็นวารสารที่ออกตรงเวลาอย่างต่อเนื่อง ปีละ 2 ฉบับ ตามปีปฏิทินคือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

นโยบายพิจารณาถ่วงน้ำหนักบทความ

1) รับพิจารณาบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยขอบเขตเนื้อหาทางวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยรับบทความวิจัย (Research articles) บทความวิชาการ (Academic Articles) บทความปริทัศน์ (Review articles) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาหรือตีพิมพ์ในวารสารอื่น

2) บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์ต้องผ่านการถ่วงน้ำหนักจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

3) ผู้เขียนต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด และยินยอมให้บรรณาธิการแก้ไขบทความเพื่อความสมบูรณ์ได้ในขั้นตอนสุดท้ายก่อนเผยแพร่

กระบวนการพิจารณาถ่วงน้ำหนักบทความ

บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ จะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) ดังนี้

1) กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบ เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้ว

2) กองบรรณาธิการจะตรวจสอบบทความว่าอยู่ในขอบเขตเนื้อหาวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพทางวิชาการและประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ โดยใช้เวลาพิจารณาประมาณ 15 วัน

3) ในกรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเห็นว่าควรรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะดำเนินการส่งบทความเพื่อถ่วงน้ำหนักต่อไป

โดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน ประเมินคุณภาพบทความว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมจะลงตีพิมพ์หรือไม่ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลซึ่งกันและกัน (Double-blind peer review) โดยใช้เวลาพิจารณาประมาณ 45 วัน

4) เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิว่าบทความนั้นๆ ควรนำลงตีพิมพ์หรือไม่ ควรส่งให้ผู้เขียนแก้ไขก่อนส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินอีกครั้ง หรือปฏิเสธการตีพิมพ์ และจะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เขียนทราบ ภายในระยะเวลา 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับผลการพิจารณา โดยผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวถือเป็นที่สุด

สถานที่ติดต่อ

ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เลขที่ 239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์ : 053-943263 โทรสาร : 053-942332 โทรศัพท์เคลื่อนที่ : 089-2260336
E-mail : Journalphilrecmu@gmail.com

การเผยแพร่

กำหนดออกปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – เดือนธันวาคม

สถานที่พิมพ์

ร้านรุ่งเรืองการพิมพ์

9 ถ.ทิพย์เนตร ต.ห้วยยาย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50100

โทร. 053-9385694, 097-9385694

สงวนลิขสิทธิ์โดยภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เนื้อหา ผลการศึกษา ข้อความ การอ้างอิง และความคิดเห็นในบทความ

ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงฝ่ายเดียว

บรรณาธิการและผู้พิมพ์ไม่ต้องรับผิดชอบ

กองบรรณาธิการวารสารปณิธาน

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ฝ่ายวิชาการ

หัวหน้าภาควิชาปรัชญาและศาสนา

ศ.เกียรติคุณ แสง จันทร์งาม

ศ.เกียรติคุณ ดร.สิทธิ บุตรอินทร์

รศ.ดร.บุญย์ นิลเกษ

ผศ.รุ่งเรือง บุญไธยรส

ผศ.ดร.วิโรจน์ อินทนนท์

อ.ดร.ประมวล เพ็งจันทร์

อ.ดร.พิสิฐ โคตรสุโพธิ์

ผศ.พีระพล คดบัว

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กองบรรณาธิการภายใน

รศ.จารุณี วงศ์ละคร

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รศ.ดร.ปฐมภ์ บุญศรีตัน

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผศ.ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อ.ดร.แสง แสนบุตร

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กองบรรณาธิการภายนอก

ศ.ดร.วัชร งามจิตรเจริญ

คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศ.ดร.ประยงค์ แสนบุราณ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รศ.ดร.วรกฤต เอื้อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
รศ.ดร.คำแหง วิสุทธางกูร	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน	คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ.ดร.อำนาจ ยอดทอง	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.มนตรี สืบดวง	คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อ.ดร.เกรียงไกร ผาสู่ตะ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

ฝ่ายบริหารและจัดการ

รศ.ดร.วรรณวิสาข์ ไชยโย	อ.ระพี แสงสาคร	อ.ดร.ปิยะมาศ ใจไผ่
อ.ดร.ปิยบุตร สุเมตติกุล	อ.ปอ บุญพรประเสริฐ	นางภรภัทร แก้วใจ

ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ

อ.ดร.ปิยบุตร สุเมตติกุล	นางสาวอารีรัตน์ ภิราษร	MR. SAI YEE JAN
-------------------------	------------------------	-----------------

บทบรรณาธิการ

วารสารปณิธาน ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2560 ฉบับนี้ มีเจตนารมณ์เช่นเดียวกับฉบับที่หนึ่งคือประสงค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้วารสารปณิธานของภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพวารสารฐานข้อมูล TCI และเพื่อพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพทั้งเชิงเนื้อหาและระบบมาตรฐานวารสารยิ่งขึ้นไป

สำหรับบทความวิชาการในวารสารฉบับนี้มีจำนวน 8 เรื่อง ครอบคลุมเนื้อหาทั้งทางด้านปรัชญาและพระพุทธศาสนาจากผู้เขียนพันธมิตรหลากหลายสถาบัน และบทวิจารณ์หนังสืออีก 1 เรื่อง

บทความวิชาการเรื่อง “ปายาสีสูตร : หลักฐานการปฏิเสธและยืนยันโลกหน้าสมัยพุทธกาล” เป็นบทความของ ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร อาจารย์ประจำภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บทความนี้นำเสนอการวิเคราะห์เชิงเหตุผลเกี่ยวกับหลักคำสอนหรือหลักความเชื่อเรื่องโลกหน้า โดยหยิบเอาประเด็นเนื้อหาปายาสีสูตรในพระไตรปิฎก หลักฐานการโต้แย้งความคิดระหว่างพระพุทธศาสนากับกลุ่มลัทธิอื่นร่วมสมัยพุทธกาล การอ้างเหตุผลสนับสนุนการปฏิเสธและยืนยันความมีอยู่ของโลกหน้าระหว่างพระเจ้าปายาสีเป็นตัวแทนฝ่ายวัตถุนิยม ปฏิเสธความมีอยู่ของโลกหน้า พระกุมารกัสสปะเป็นตัวแทนพระพุทธศาสนา แสดงจุดยืนของพระพุทธศาสนายืนยันความมีอยู่ของโลกหน้า ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่าทั้งสองฝ่ายมีเหตุผลสนับสนุนความคิดของตนเองอย่างไร และมีวิธีการยืนยันและปฏิเสธอย่างไร? องค์ความรู้ที่ได้จากบทความนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนเรื่องโลกหน้าเชิงเหตุผลในสังคมร่วมสมัย

บทความวิชาการเรื่อง “แนวคิดอภิปรัชญาของสตรีนิยมเชิงนิเวศในล้านนา” เป็นบทความของ อ.ดร.ปิยะมาศ ใจไผ่ อาจารย์ประจำภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บทความนี้

นำเสนอการวิเคราะห์แนวคิดอทวิลักษณ์ของสตรีนิยมที่ปรากฏในความเชื่อ
ล้านนา แนวคิดสตรีนิยมเชิงนิเวศโดยเฉพาะในทัศนะของวาล พลัมวูด นักปรัชญา
สตรีนิยมเชิงนิเวศชาวออสเตรเลีย มองว่าปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน
เกิดจากมโนทัศน์ที่อยู่บนโครงสร้างทวินิยม ทำให้เกิดการแบ่งแยกสิ่งต่างๆ
ออกเป็น 2 ชั้นใหญ่ คือ ชั้นผู้เป็นนาย และผู้เป็นอื่น ตามโครงสร้างนี้ มนุษย์ผู้ชาย
ผิวขาว ชนชั้นนำ จะจัดอยู่ในชั้นของผู้เป็นนายซึ่งมีลักษณะของความเป็นมนุษย์
ที่สมบูรณ์ มีเหตุผล แข็งแรง ในทางตรงกันข้าม ธรรมชาติ มนุษย์เพศหญิงรวมถึง
เผ่าอื่นและผิวสีอื่น จัดอยู่ในชั้นของผู้ที่เป็นอื่นซึ่งมีลักษณะของความไม่
สมบูรณ์ การใช้อารมณ อ่อนแอ ด้วยเหตุนี้ชั้นผู้เป็นนายจึงใช้อำนาจจาก
โครงสร้างนี้ในการกดขี่และใช้ประโยชน์จากอีกฝ่าย สตรีนิยมเชิงนิเวศเสนอ
ว่าการแก้ปัญหาทางด้านนิเวศวิทยาจำเป็นที่จะต้องแก้ไขโดยการสลายโครงสร้าง
ทวินิยมเสีย ซึ่งในสังคมล้านนาปรากฏลักษณะอทวิลักษณ์ในความเชื่อเรื่องผู้หญิง
และขีตล้านนา กล่าวคือผู้หญิงและผู้ชายมีอำนาจตามหน้าที่ของตน ผู้หญิงล้าน
นามีอำนาจในเรื่องโดยเฉพาะในฐานะผู้สืบสายตระกูลสืบบรรพบุรุษ ส่วนความ
เชื่อเรื่องขีตล้านนาแสดงถึงการเคารพธรรมชาติในฐานะกฎที่ยิ่งใหญ่และ
ศักดิ์สิทธิ์ ในขีตหมวดหนึ่งระบุข้อห้ามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ
ธรรมชาติในลักษณะต่างๆ คนล้านนาเชื่อว่าต้องปฏิบัติตามจึงจะเกิดผลดีหาก
ละเมิดขีตก็จะเกิดผลเสียต่อมนุษย์

บทความวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวคิดและบทบาทของตัวละครที่แสดง
เป็นพระสงฆ์ในหมอลำเรื่องต๋อกลอน” ของนายศักดิ์สกล ผลสนอง นักศึกษา
ปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา ภาควิชา
ปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้นำเสนอแนวคิด
ของตัวละครที่แสดงเป็นพระสงฆ์ในหมอลำเรื่องต๋อกลอนว่ามีความเหมาะสม
หรือขัดแย้งกับพระธรรมวินัยหรือไม่ หมอลำเรื่องต๋อกลอนที่นำมาแสดงมักนำ
เนื้อหาจากวรรณกรรมชาดกของลาวอีสานและวรรณคดีลาวอีสาน ซึ่งสะท้อน
แนวคิดเรื่องกฎแห่งกรรม สำหรับตัวละครที่แสดงเป็นพระสงฆ์เป็นตัวเชื่อมเรื่อง

ในบททำให้มีความต่อเนื่อง ทำให้ตัวละครในท้องเรื่องครบองค์ประกอบ บทบาทดังกล่าวถูกนำเสนอในรูปแบบของความตลกขบขัน เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานโดยมีลักษณะแตกต่างจากการฟังพระธรรมเทศนาแบบทั่วไป ในขณะเดียวกันก็มีการสอดแทรกหลักศีลธรรมจริยธรรมและคติการดำเนินชีวิต การแสดงในลักษณะนี้เป็นที่แพร่หลาย และเป็นรูปแบบทางการแสดงร่วมกันของคณะหมอลำเรื่องต่อกลอน ทศนะตอบบทบาทพระสงฆ์ด้านพระวินัยบัญญัติมีหลายกลุ่ม บางกลุ่มมองว่าไม่เหมาะสมโดยประการทั้งปวง บางกลุ่มมองว่าเหมาะสมโดยมีเงื่อนไข คือ การแสดงต้องอยู่ในขอบเขต และไม่เหมาะสมถ้าการแสดงนั้นเกิดภาพลบหรือมีเจตนาทำลายพระพุทธศาสนา บางกลุ่มมองว่าเหมาะสมเนื่องจากเป็นจารีตอย่างหนึ่งที่ถือปฏิบัติกันมา จนกลายเป็นเรื่องปกติของการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอน และเป็นการสะท้อนให้เห็นวัตรปฏิบัติพระสงฆ์ยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่าการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนยังมีคุณค่าด้านต่างๆ คือ คุณค่าด้านการสืบสานศิลปวัฒนธรรม ด้านการสั่งสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านการเป็นสื่อสะท้อนวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ ด้านการถ่ายทอดคติในการดำเนินชีวิตของประชาชน ด้านความบันเทิง ด้านวรรณศิลป์ และคุณค่าด้านคติชนวิทยา

บทความวิชาการเรื่อง “**สั้วม : กำเนิดสั้วมและข้อปฏิบัติในการใช้สั้วมจากพระไตรปิฎก**” เป็นบทความของ ผศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสั้วมตามที่ปรากฏในพระวินัยปิฎกว่าเป็นมาอย่างไร มีแนวคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับสั้วมอย่างไรในสมัยพุทธกาล ซึ่งประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ 1) ความเป็นมาของวัจกุฎี หรือ สั้วมในยุคพุทธกาล ตั้งแต่พระสงฆ์ขับถ่ายไม่จำกัดพื้นที่จนกระทั่งพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ขับถ่ายในบริเวณที่กำหนดไว้ในวัด และพัฒนาการมาตามลำดับจนเป็นสั้วมที่เป็นอาคารมีองค์ประกอบต่างๆ ครบครัน เช่น รั้ว บันได ชุ่มประตู และ 2) วัจกุฎีวัตร กล่าวคือ ข้อปฏิบัติในการใช้สั้วมซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนที่เป็นแบบแผน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้แม้ใน

ยุคปัจจุบัน เนื้อหาในประเด็นที่ 2 ประกอบด้วย การทำความเข้าใจการหักหลังการขบถฝ่ายอุจจาระ ระบบการเข้าคิวเพื่อใช้ส้วม มารยาทในการใช้ส้วมทั้งก่อนขบถฝ่าย ขณะขบถฝ่าย หลังการขบถฝ่าย และข้อปฏิบัติเพื่อสุขอนามัยของผู้ใช้ส้วม

บทความวิชาการเรื่อง “พระพุทธศาสนากับความท้าทายในประชาคมอาเซียน” ของ รศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ผู้เขียนได้เสนอแนวคิดประเด็นพระพุทธศาสนาจะปรับตัวและมียุทธศาสตร์เชิงรุกอย่างไรในสถานการณ์ประชาคมอาเซียน ผู้เขียนมองว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่ยอมรับนับถือและนำมาเป็นรากฐานและวิถีชีวิตได้อย่างสนิทใจ เหมือนกับว่าพระพุทธศาสนานั้นเกิดอุบัติขึ้นที่ประเทศไทย เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคประชาคมอาเซียนกับประเทศเพื่อนบ้านที่ส่วนใหญ่ไม่ใช่ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาเหมือนกับประเทศไทย สิ่งที่เป็นความท้าทายเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงเป็นประเด็นหลักในบทความนี้ และอะไรจะเป็นจุดเชื่อมประสานโยงใยความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านที่เป็นมิตรประเทศเหล่านั้นให้ยอมรับในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทยที่มีพระพุทธศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจได้โดยไม่คิดเป็นอย่างอื่นที่เรียกว่าแตกต่าง สิ่งสำคัญคือความท้าทายต่อความเชื่อแบบเดิมยังมีปนอยู่มากในพระพุทธศาสนา เช่น ผี ไสยศาสตร์ การบวงสรวง การบูชาในลักษณะต่างๆ และความท้าทายอยู่ที่ความเชื่อมั่นของประชาชน ซึ่งนับถือพระพุทธศาสนาในเชิงสัญลักษณ์หรือรูปแบบในความหลากหลายแห่งชนชาติและชาติพันธุ์ ส่วนประชาคมอาเซียนเป็นเป้าหมายของการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศในทุกด้าน รวมถึงความสามารถในการรับมือกับปัญหาใหม่ๆ ระดับโลก ที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค เช่น ภาวะโลกร้อน การก่อการร้าย หรืออาจกล่าวได้ว่าการเป็นประชาคมอาเซียนคือการทำให้ประเทศสมาชิกรวมเป็น “ครอบครัวเดียวกัน” มีความแข็งแกร่งและมีภูมิ

ด้านทานที่ดี สมาชิกในครอบครัวมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ปลอดภัย และสามารถ
ทำมาค้าขายได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น

บทความวิชาการเรื่อง “รูปแบบหลักธรรมะที่เหมาะสมในกระบวนการ
สื่อข่าวของสื่อสังคม” ของ ดร.พระณัฐวัฒน์ ตั้งปฐมวงศ์ (ญาณปปโก)
นักวิชาการอิสระด้านพระพุทธศาสนาและสื่อสารมวลชน ได้นำเสนอมุมมองว่า
จะนำเสนอหลักคำสอนพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมอย่างไรในสื่อสารมวลชน
และสื่อสังคมทั้งหลายในสังคมร่วมสมัย ท่านมองว่าสื่อสังคมมีบทบาทมากเป็น
เครื่องมือที่เสริมเข้ามาในกระบวนการสื่อข่าวทุกขั้นตอน ของการสื่อข่าว ตั้งแต่
การหาข่าวจนถึงการเผยแพร่ข่าว ซึ่งทำให้โลกของข่าวสารกว้างมากขึ้น ข้อมูล
ข่าวที่เคยจำกัดอยู่ในวงหนึ่งขยายกว้างมากขึ้น และผู้สื่อข่าวและกอง
บรรณาธิการ สามารถใช้ประโยชน์จากการสื่อสารสองทาง ผ่านเครือข่ายของ
กลุ่มผู้อ่าน ให้เกิดประโยชน์ในการสื่อข่าว ที่รอบด้านได้มากขึ้น ประเด็นสำคัญ
ของการใช้งานสื่อสังคมของผู้สื่อข่าวไทยในปัจจุบัน คือ “มิติของความเร็ว” ที่
สามารถรายงานข่าวได้ทันที หาข่าวได้เพิ่มเติมระหว่างการทำข่าว จากความ
สามารถในการโต้ตอบกับเครือข่ายในสังคมออนไลน์ ได้อย่างรวดเร็ว แต่ใน “มิติ
ความลึก” ยังมีการใช้น้อย และยังไม่ชัดเจนว่าจะใช้งานในลักษณะใดบ้าง โดยมี
ข้อจำกัด ในเรื่องเวลา และความเข้าใจในรูปแบบการใช้เชิงลึก ในขณะเดียวกัน
การมีสื่อสังคม เป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการสื่อข่าว ท่านเสนอรูปแบบของ
หลักธรรมะในชุด (4 ก้าว) ที่ส่งผลสะท้อนต่อหลักธรรมะการแสดงตัวตน ควรนำ
ศีล 5 มาปรับประยุกต์ใช้ตามโอกาส ทางเลือก การเปลี่ยนแปลง หลักธรรมะการ
ตระหนัก ควรนำหิริโอตตัปปะ มาปรับประยุกต์ใช้ตามความกล้า ความฝัน การก
ระทำ หลักธรรมะการเชื่อมต่อ ควรนำการสำรวมอินทรีย์ มาปรับประยุกต์ใช้ตาม
พฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ หลักธรรมะการเอาใจใส่ ควรนำอิทธิ
บาท 4 มาปรับประยุกต์ใช้ตามศักยภาพ แรงจูงใจ และทัศนคติ ซึ่งการใช้ “การ
สร้างกระแส” สามารถพบเจอได้ตามสื่อบนโลกออนไลน์ ดังนั้นก่อนแสดงความคิด
เห็นใดๆ โดยเฉพาะทางสื่อออนไลน์ที่ส่งผลกระทบแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว

ผู้ซึ่งควรตรวจสอบและกลั่นกรองข้อมูลก่อนตอบโต้แสดงความคิดเห็น

บทความวิทยานิพนธ์เรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของครูบา
อภิชัยขาวปี” ของสามเณรธิตต์ แจ้ใจ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้นำเสนอการวิเคราะห์บทบาทและอิทธิพลของครูบาอภิชัย
ขาวปีนักบุญแห่งล้านนาในมิติทางสังคมวิทยาว่ามีบทบาทและอิทธิพลต่อสังคม
ล้านนาอย่างไร? มีผลกระทบอย่างไร? ผู้เขียนวิเคราะห์หว่าบทบาทและผลงานของ
ครูบาอภิชัยขาวปีที่มีต่อสังคมล้านนามากมายหลายด้าน กล่าวคือด้านการ
ปกครองท่านได้ยึดเอาหลักธรรมาธิปไตยเพื่อสร้างอำนาจทางธรรมและสอดรับ
การเป็นตนบุญในการปกครองโดยผ่านความเชื่อ ด้านศาสนศึกษามีการบันทึก
และการเขียนหนังสือเชิงประวัติศาสตร์และหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ด้าน
ศึกษาสงเคราะห์ มีการสนับสนุนและสร้างสถานศึกษา ด้านสาธารณูปการ ได้มี
การเคลื่อนไหวช่วยเหลือสังคมในการสร้างสาธารณประโยชน์ทั้งในส่วนภาครัฐ
และประชาชน และด้านสาธารณสงเคราะห์ มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือ
เกื้อกูลและมีการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป หากมองภาพรวมบทบาทการ
เผยแผ่พระพุทธศาสนาของครูบาอภิชัยขาวปี ได้รับอิทธิพล 3 แนวคิด คือ 1)
แนวคิดจากครูบาศรีวิชัย 2) แนวคิดการครองผ้าขาว และ 3) แนวคิดตนบุญพระ
โพธิสัตว์ (มหายาน) โดยมีหลักการทางพระพุทธศาสนา 2 หลักการใหญ่ที่มีความ
สอดคล้องกับการเผยแผ่คือ หลักปาฏิหาริย์ 3 และหลักประโยชน์ 3 อย่างไรก็ตาม
ก็ตาม รูปแบบการเผยแผ่ที่เป็นลักษณะเฉพาะตนของครูบาอภิชัยขาวปีนั้นมี 3
ลักษณะคือ การจาริก การเขียนหนังสือบันทึกคัมภีร์ และการสร้างศาสนสถาน
สาธารณประโยชน์ ทั้งนี้พบว่าวิธีการสำคัญสร้างความศรัทธาในพระพุทธศาสนา
คือ 1) ผ่านการเทศน์สั่งสอน 2) ผ่านการสร้างศาสนสถานและสาธารณประโยชน์
วิธีการดังกล่าวได้เชื่อมโยงเครือข่ายทางสังคมและสร้างพื้นที่ทางศาสนาขยาย
เป็นวงกว้างในแถบล้านนา โดยการยึดหลักศีลธรรมเป็นพื้นฐานแห่งการดำเนิน
ชีวิตตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว สังคมและวัฒนธรรมประเพณี สะท้อนถึงคุณค่า

และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของครูบาภิชัยชาวปี

บทความวิชาการภาษาอังกฤษเรื่อง “DAVID HUME’S TREATISE OF HUMAN NATURE Idea of Necessary Connexion: Two Definitions of Cause” หรือชื่อภาษาไทยว่า “แนวคิดเรื่องความเชื่อมโยงที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ของเดวิด ฮิวม์ : คำจำกัดความของสาเหตุสองประเภท” ของ อ.ดร. ปิยบุตร สุขเมตติกุล อาจารย์ประจำภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เสนอการวิเคราะห์หมโนทัศน์เรื่องเหตุและผลในบริบทของที่มาของความรู้ตามทรรศนะของเดวิด ฮิวม์ จากแนวคิดที่ว่าทุกหมโนทัศน์นั้นเป็นสำเนาจากสาเหตุ หากเป็นเช่นนั้น การรับรู้ของมนุษย์ก็ขึ้นอยู่กับความเคยชินเพียงเท่านั้นหรือ? โดยเริ่มจากบทปริทัศน์แนวคิดของ ฮิวม์ เรื่อง ความสัมพันธ์เชื่อมโยง และ ทวินิยมของสาเหตุ จากนั้นเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมสะท้อน แนวคิดเพื่อหาความเที่ยงแท้ในหลักปรัชญาของฮิวม์

บทวิจารณ์หนังสือ “พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต” โดย นายสถาพร จันท์เทศ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ขวนเราอ่านผลงานวิจัยเชิงวิเคราะห์ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาร่วมสมัยที่ได้ตีพิมพ์เป็นหนังสือในชื่อเรื่องว่า “พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต” หนังสือเล่มนี้เรียบเรียงโดยพระไพศาล วิสาโล มีความน่าสนใจคือเป็นการนำเสนอสาระที่เป็นเสมือนการผ่าตัดวิกฤตพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ที่ปัจจุบันกำลังอยู่ในความสนใจของสาธารณชน โดยศึกษาย้อนกลับไปถึงปัญหาเชิงโครงสร้างของเหตุการณ์ปัจจุบัน อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในอดีต แล้ววิเคราะห์เพื่อทำนายแนวโน้มในอนาคต พร้อมเสนอแนะทางออกเพื่อแก้ไขวิกฤตอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม หนังสือเล่มนี้ได้รับรางวัลนับแต่การพิมพ์ครั้งแรก แม้จะมีความหนาถึง 605 หน้า พิมพ์มากถึง 9,500 เล่ม แต่จำหน่ายหมดจนต้องพิมพ์ครั้งที่ 2 ในปี 2552 โดยมูลนิธิโกมลคีมทอง พระไพศาล วิสาโล ได้ทำให้งานเขียนเชิงวิชาการเล่มนี้มีทั้ง

ความน่าสนใจและน่าเชื่อถือ ดังที่ นายแพทย์ ประเวศ วะสี กล่าวในคำนำว่าเป็นงานที่ทำ “ด้วยความวิริยะอย่างแรงกล้า” เป็นหนังสือที่ผู้สนใจประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาร่วมสมัยต้องอ่านเป็นอย่างยิ่งเพื่อสร้างมุมมองต่อประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

สุดท้ายกองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสถาบันที่กรุณาประเมินคุณภาพบทความก่อนตีพิมพ์อย่างเข้มข้น ขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกท่าน และขอเชิญชวนคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา บุคคลทั่วไป เสนอผลงานด้านปรัชญาและศาสนาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารปณิธานและเพื่อนำเสนอแนวคิดทางปรัชญาและศาสนาต่อสังคม

สารบัญ

บทบรรณาธิการ

บทความวิชาการ

ปายาสีสูตร : หลักฐานการปฏิเสธและยืนยันโลกหน้าสมัยพุทธกาล

สยาม ราชวัตร

188

แนวคิดอทวิลักษณ์ของสตรีนิยมเชิงนิเวศในล้านนา

ปิยะมาศ ใจไผ่

121

แนวคิดและบทบาทของตัวละครที่แสดงเป็นพระสงฆ์ในหมอลำ
เรื่องต๋อกลอน

ศักดิ์สกุล ผลสนอง

228

ส้วม : กำเนิดส้วมและข้อปฏิบัติในการใช้ส้วมจากพระไตรปิฎก

รัตน์ะ ปัญญาภา

250

พระพุทธศาสนากับความท้าทายในประชาคมอาเซียน

วรกฤต เกื้อนช้าง

267

รูปแบบหลักธรรมที่เหมาะสมในกระบวนการสื่อข่าวของสื่อสังคม

พระณัฐฐวัฒน์ ตั่งปฐมวงศ์ (ญาณบุปผา)

287

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของครูบาอภิชัยขาวปี

สามเณรธัมมทัตต์ แจ่มใจ

315

DAVID HUME'S TREATISE OF HUMAN NATURE Idea of
Necessary Connexion: Two Definitions of Cause

Piyaboot Sumettikool

350

บทวิจารณ์หนังสือ

นายสถาพร จันทร์เทศ

362